

A DRAGHI-JELENTÉS: AZ EU ENERGIAJÖVŐJÉNEK TÉVES LÁTOMÁSA

AMIKOR A KLÍMA ELSŐBBSÉGE ELNYOMJA AZ ENERGIA VALÓSÁGÁT

Samuel Furfari

az energia-geopolitika professzora,
az EU nyugdíjas vezető tisztviselője

Clintel.org

A DRAGHI-JELENTÉS: AZ EU ENERGIAJÖVŐJÉNEK TÉVES LÁTOMÁSA

AMIKOR A KLÍMA ELSŐBBSÉGE ELNYOMJA AZ ENERGIA VALÓSÁGÁT

Samuel Furfari
az energia-geopolitika professzora
az EU nyugdíjas vezető tisztviselője

Megjelent végre a régóta várt jelentés az Európai Unió versenyképességéről, amelynek szerzője Mario Draghi [1]. A megjelenés meglepetésszerű megcsúszása találgatásokat váltott ki a június 9-i európai választások előtti közhangulat esetleges manipulálásáról. Ez a dokumentum, amely az EU gazdasági jövőjét hivatott vezérelni, egy sajnálatos tévútra mutat, kitartóan követ egy ideológiai irányt, figyelmen kívül hagyva az energetikai és geopolitikai realitásokat.

A terjedelmes jelentés célja az EU versenyképességének javítása, és számos olyan témával foglalkozik, amelyek jelenleg hátráltatják az EU versenyképességét. Ezek közé tartoznak az EU az elmúlt évtizedben meghozott energiapolitikai döntései. Ebben az elemzésben a stratégiával kapcsolatos szempontokra korlátozom figyelmemet, kerülve a szakterületemen túlmutató témákat. Sajnálatos módon a jelentés elsősorban a jelenlegi energiapolitika folytatását támogatja, és a közfinanszírozás növelését szorgalmazza. Ha ezeket az ajánlásokat elfogadják, tovább gyengítik az EU gazdasági életképességét és energiabiztonságát, miközben a globális kibocsátást csak minimális mértékben érintik. Nagyon valószínű, hogy e jelentést Ursula von der Leyen eszközként használja fel a Green Deal hatókörének kiterjesztésére, és igazolja azt a célt, hogy 2040-re 90%-kal kell csökkenteni a CO₂-kibocsátást.

Ironikus módon, figyelembe véve Mario Draghi észrevételeit, ezt a megállapodást találóbbr lenne „Fekete Megállapodásnak” nevezni.

Túl késő!

Ennek a jelentésnek az európai választások utánra való elhalasztása jogos aggályokat vet fel a demokratikus átláthatósággal kapcsolatban. Az európai polgároknak szavazatuk leadása előtt rendelkezniük kellett volna ezzel az információval. A szándékos késleltetés sajnos megfosztotta a közvéleményt jövőbeli energia- és iparpolitikánk alapvető átgondolásának lehetőségétől. A Financial Times 2024. április 15-i számában a folyóirat közzétette Draghi javaslatát, miszerint az EU-nak évente 500 milliárd eurót kell költenie a romló versenyképességi trend visszafordítására. Ha a jelentést időben közzétették volna, az valószínűleg befolyásolta volna a választások kimenetelét, hiszen bírálja az európai intézmények által teremtett aggasztó helyzetet.

A közzététel késése annál is inkább sajnálatos, mert az energiapolitikai hiányosságok ellenére a Draghi-jelentés tartalmaz olyan elemeket, amelyek konstruktív vitát válthattak volna ki. Úgy tűnik például, hogy a jelentés elbagatellizálja a Green Deal jelentőségét. E kifejezést csak egyszer, negatív előjellel említi: „Az Európai Zöld Megállapodást új zöldmunkahelyek létrehozására alapozták. Politikai fenntarthatósága veszélybe kerülhet, amennyiben a dekarbonizáció munkahelyteremtés helyett iparlépüléshez vezet Európában – beleértve a zöldátmenetet támogató iparágakat is”.

Úgy tűnik, Draghit kevésbé érdeklik a fülbemászó szlogenek (ami pedig bevett gyakorlat az európai intézmények körében), és őszintén aggódik a von der Leyen asszony-féle zászlóshajó-kezdemenyezés végrehajtásából eredő esetleges iparlépülés miatt. Ha ezt a jelentést az európai választások előtt hozták volna nyilvánosságra, a klímapolitika versenyképességünk elé állított kihívásainak elismerése elindíthatta volna az EU energiastratégiájának égetően szükséges újraértékelését. Sajnálatos módon ez nem történt meg, és a Zöld Megállapodással kapcsolatos

elégedetlenséget könnyedén figyelmen kívül hagyták, hogy Ursula von der Leyen a Bizottság élén maradjon, és folytathassa klímapolitikáját.

Riasztó tények és alkalmatlan megoldások

Draghi határozottan kijelentette: „A hidegháború óta most először kell igazán aggódnunk a túlélésünkért.” Ugyanezt a véleményt én már évek óta osztom, többek között a legutóbbi könyvemben is, amely az EU versenyképességének szervezett rombolására figyelmeztet, bár nagyon eltérő okokból. Ahol az EKB (Európai Központi Bank) volt elnöke hiányosságot észlel a zöld technológiákba való befektetésben, ott én olyan ökológiai aggodalmat észlelek, amely megfojtja iparunkat és veszélyezteti az energiafüggetlenségünket.

A jelentés helyesen hangsúlyozza, hogy „az uniós vállalkozások továbbra is 2-3-szor magasabb villamosenergia-árakkal szembesülnek, mint az Egyesült Államokban, a földgázárak pedig 4-5-ször magasabbak”. Draghi azonban ahelyett, hogy levonná a megfelelő következtetést az európai energiapolitika hiányosságaiból, az erőltetett zöld átmenetre való törekvésében rendíthetetlen maradt.

Az energiaárak közötti különbség korántsem jelentéktelen: Európa energia- és klímapolitikai döntéseinek közvetlen következménye. Míg az Egyesült Államok élt a palagáz-forradalom adta lehetőséggel, jelentősen csökkentve energiaköltségeit, az EU olyan fogalmi keretek közé szorította magát, amely bekorlátozza az energetikai gondolkodást – ezt még Draghi is kritizálja – és elnyomott minden lehetőséget saját erőforrásai kiaknázására. Az eredmény? Egy legyengült európai ipar, amely folyamatosan veszít teret nemzetközi versenytársaival szemben.

A megújuló energiák illúziójának fenntartása

A jelentés aggodalmának ad hangot az energiaárrés miatt, és közvetve elismeri, hogy ez nagyrészt a rosszul átgondolt klímapolitika miatt van. Ezek a politikák gyors átállást idéztek elő mindenféle ellentmondásos megújuló energiaforrásokra, miközben az atomerőműveket leállították.

Németországban például a megújuló energiák részére nyújtott jelentős támogatás (amely éves szinten meghaladja a 30 milliárd eurót) valóban növelte a megújuló energiák arányát a villamosenergia-mixben. Hozzájárultak azonban ahhoz is, hogy a villamosenergia-ár a legmagasabbak közé tartozzon Európában, hátráltatva a német vállalkozások versenyképességét.

Ahelyett, hogy megfordítaná ezt a tendenciát, Draghi úr támogatja a megújuló energiákat előmozdító politikák megerősítését, valamint azok alkalmazásának felgyorsítását. E politika azonban sikertelennek bizonyult. Az Európai Bizottság ugyan 45 éve finanszírozza, de még mindig is kötelesek vagyunk ezt közvetlenül támogatni, vagy burkoltan, a fogyasztói számlákon keresztül. A 2009-es és 2018-as irányelveket 2023-ban még felül is írták, kikényszerítve, hogy emiatt gazdaságtalanul termeljenek.

A jelentés így figyelmen kívül hagyja az energiarendszerek fizikájának és gazdaságtanának alapelveit. A szél és a napenergia eredendően időszakos és változó energiaforrások – e két kifejezés feltűnően hiányzik a jelentésből –, amelyek jelentősen megnövelik a villamos energia költségét, mivel a villamosenergia-rendszert az optimum alatt kell működtetni. A megújuló energiák által uralt villamosenergia-rendszer nem nyújt „biztonságos és olcsó” energiát, hanem drága infrastruktúrát tesz szükségessé a tartalék megtermeléséhez, tárolásához és átviteléhez, amelyek mind hozzájárulnak a rendszerköltségek növekedéséhez.

A jelentés versenyelőnyként említi az EU „erős innovációs potenciálját” a tiszta energiatechnológiák terén. Figyelmen kívül hagyja azonban azt a tényt, hogy Kína már most is uralja a napelemek, szélturbinák és akkumulátorok globális gyártását, és gyorsan lépeget előre azokon a területeken, ahol az EU még mindig vezető szerepet tölt be, például az elektrolízátorok terén. Ennek az is oka, hogy Kína ellenőrzi az ásványok, például a lítium, a kobalt, a nikkel, a réz

és a ritkaföldfémek kitermelését és feldolgozását. Irreális az az elképzelés, hogy az EU állami támogatások révén megelőzheti Kínát a megújulóenergia-berendezések versenyében.

Még ennél is aggasztóbb, hogy a jelentés nagyrészt figyelmen kívül hagyja a megújuló energiaforrásokra és az akkumulátorokra való gyors átálláshoz kötődő hatalmas ásványi nyersanyag-szükségleteket, valamint az ellátási lánc kihívásait. Elismeri kurtán, hogy az EU nagymértékben függ a kulcsfontosságú nyersanyagok behozatalától, de nem javasol konkrét stratégiát e sebezhetőségnek a mérséklésére, eltekintve az „erőforrás-diplomácia” homályos javaslataitól, például a harmadik országokba történő befektetések ösztönzésétől „stratégiaiilag elkötelezett vevőkkel”. A jelentés utal egy olyan gondolatra is, amellyel csaknem ötven évvel ezelőtt, tanulmányaim során találkoztam, és amely ma is a tudományos-fantasztikum világába tartozik: a tengerfenékben lévő ércgöringyök kiaknázása... Ez természetesen nem az EU gazdaságának gyors megújításának útja. Az intervenció megközelítés csak súlyosbítja az energiapiacra már eddig is tapasztalható torzulásokat.

Az atomenergia figyelmen kívül hagyása

Bár a jelentés az atomenergiát a megújulókkal egyenrangú „tisza energiaforrásként” említi, nem javasol komoly stratégiát Európa atomflottájának fenntartására, nemhogy fejlesztésére. Ez jelentős hiányosság, tekintettel az atomenergia egyedülálló képességére, amivel megbízható, olcsó és alacsony szén-dioxid-kibocsátású alapterhelésű villamos energiát képes biztosítani. A „nukleáris” szó ötszöri használata következetesen a „megújuló energiákhoz” kapcsolódik, és azokat követi.

Az EU elhibázott kivonulása az atomenergiából – amit a németországi erőművek politikai bezárása is szemléltet – nagy szerepet játszott a kontinens villamosenergia-árainak megemelkedésében és az orosz gáztól való függésben. A jelentés azonban ahelyett, hogy ezt a hibát kijavítaná, szinte kizárólag a megújuló energiaforrások elterjesztésének felgyorsítására összpontosít.

Egy komoly versenyképességi stratégia a szabályozás és a finanszírozás racionalizálására törekedne, hogy lehetővé tegye új atomerőművek gyors építését, beleértve a korszerű tervezésű reaktorokat: a IV. generációsokat vagy azokat az SMR-eket (kis modulreaktorokat), amelyekről Draghi kivételével mindenki beszél. A szén-dioxid-mentesítési politikák keretében egyenlő versenyfeltételeket teremtene a nukleáris és a megújuló energiák számára. Figyelembe véve az atomenergia iránti világméretű lelkesedést, valamint azt a kihívást, hogy amerikaiak, oroszok, kínaiak és koreaiak is versengenek az Unió területén egyedül megmaradt gyártóval, meglepő, hogy a gazdasági fellendülésért annyira aggódó ember erről egy szót sem szól. Az a tény, hogy a jelentés figyelmen kívül hagyja az atomenergiát, bizonyos európai döntéshozók irracionális elfogultságát jelzi ezzel az alapvető technológiával szemben, és ez a jelentés arra utal, hogy a volt olasz miniszterelnök is közéjük tartozik.

Az EKB volt elnöke a jelek szerint nagyobb jelentőséget tulajdonít a jelentésben hatszor emlegetett hidrogénnek, mint az (ötször előforduló) atomenergiának, valószínűleg figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy a IV. generációs magas hőmérsékletű atomenergia az egyetlen módja annak, hogy ezt az értékes kémiai molekulát ne metánból kelljen előállítani [2].

Elefánt a szobában: az olaj mellőzése

A Draghi-jelentés az energiaügy terén súlyos rövidlátást tanúsít az energiaügy terén. Az „olaj” kifejezést csak egyszer említik, mintha ez az erőforrás, amely az EU és a világ energia-végfelhasználásának még mindig egyharmadát adja, jelentéktelenné vált volna. A jelentésben az olajkérdéssel kapcsolatos geopolitikai problémák figyelmen kívül hagyása komoly hiba.

A napi 100 millió hordót meghaladó globális olajfogyasztás mellett az olaj továbbra is nélkülözhetetlen a szállításhoz, az iparhoz és számos más gazdasági tevékenységhez. Ezért az olajnak stratégiai jelentősége van, és meglepő, hogy Draghi a versenyképességről szóló jelentésében figyelmen kívül hagyja ezt a tényt. Olaj nélkül megszűnne a szállítás. Útjaink aszfalttal készülnek, szintetikus ruháink petrokémiából származnak, gyógyszereink olajszármazékoktól függenek. Olaj nélkül nem lennének elektromos kábelek, pedig mindennek a villamosítására törekszünk. Az olaj 14%-a petrokémiai termékekre (vegyszerekre és műanyagokra) fordítódik. Tényleg tervezi az EU, hogy ezzel is felhagy? Még a szélturbinák és napelemek előállításához és szállításához is szükség van olajra. Ha úgy próbálunk meg versenyképességi stratégiát felépíteni, hogy figyelmen kívül hagyjuk a fizikai és geopolitikai valóságot, az olyan, mintha úgy akarnánk házat építeni, hogy az építkezést a tetővel kezdjük.

Ez nem akármekkora tévedés. Azt a veszélyes tendenciát tükrözi, ami az európai intézményekben az energiapolitikát összekeveri villamosenergia-politikával. A villamos energia az EU energia-végfelhasználásának mindössze 23%-át teszi ki. A maradék 77% figyelmen kívül hagyása olyan, mintha futóhomokra építenének stratégiát. Az olaj gazdaságunk változatlanul éltető eleme.

Ráadásul az EU továbbra is nagymértékben függ az olajimporttól. 2022-ben az EU kőolaj-felhasználásának 96%-át, földgázának 83%-át és szénének 54%-át importból fedezte. Mindez energiafogyasztásának összesen 57%-át teszi ki. E függőség jelentős geopolitikai következményekkel jár, de ezeket a Draghi-jelentés figyelmen kívül hagyja. Versenyképességünk közvetlenül függ attól, hogy az egyre feszültebb nemzetközi környezetben képesek vagyunk-e biztosítani ezeket az olajkészleteket.

Úgy tűnik, Draghi úr a Bizottságot követi. A Bizottság az erről való hallgatással azt sugallja, hogy az olajtól való eltávolodás megerősíti az EU energiabiztonságát és stratégiai autonómiáját. Pedig valójában csupán az olaj- és gázszállítóktól való függőséget helyezné át a megújuló energiaellátási láncok és az alapvető ásványok kínai ellenőrzése felé. A jelentés által javasolt „valódi külgazdasági politika” a nyersanyagok biztosítása érdekében nem helyettesítheti a diverzifikált energiaszerkezet fenntartását, amely magában foglalja a belső olaj- és gáztermelést.

A jelentésben „a függőség csökkentésére” helyezett hangsúly figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a kölcsönös energiafüggőség történelmileg elősegítette az együttműködést és a stabil kapcsolatokat a termelők és a fogyasztók között (Montesquieu és a szelíd kereskedelem).

Az energiabiztonság igazi stratégiai megközelítése az ellátási és technológiai lehetőségek – köztük a gáz és az olaj – sokféleségének fenntartására törekedne, és egyáltalán nem arra, hogy az EU összes tojását a kínaiak által ellenőrzött „zöld” kosárba helyezze.

A földgázzal alig esik szó

A földgáz valamivel nagyobb figyelmet kap a jelentésben, mint az olaj, de stratégiai jelentősége sokkal alaposabb megfontolást igényel. Az atomenergia-szektor ismerő kollégáim, hozzám hasonlóan, hajlamosak kritizálni a földgázt annak CO₂-kibocsátása miatt, de nem veszik tudomásul, hogy a gáz 70%-át nem erőművi hőtermelésre hasznosítják. Nincs annyi villany, még az atomenergiával sem, hogy a földgázt tartósan helyettesíteni lehessen (részletesebben majd később). Ezen túlmenően a földgáz a vegyipar kulcsfontosságú nyersanyaga, beleértve a hidrogén előállítását is. Az EU belső gázforrásainak szűkössége az olyan versenytársakhoz képest, mint az Egyesült Államok, jelentősen hozzájárul kontinensünk növekvő energiaköltségéhez és csökkenő versenyképességéhez. Ahogy Draghi helyesen jegyzi meg, hogy a földgáz magas ára jelentős terhet ró az EU gazdaságára.

A jelentés javaslatai azonban – ahelyett, hogy koherens stratégiát javasolnának a megfizethető gázellátás biztosítására LNG-import és belső termelés révén –, alkalmatlanok. Úgy tűnik, hogy a

földgázt csupán átmeneti energiaforrásnak tekintik, amit fokozatosan ki kell vezetni, nem pedig hosszú távú energiabiztonságunk sarokkövének.

Az LNG-import rekordot döntött 2023-ban, és az EU teljes gázimportjának 40%-át tette ki. Draghi nem foglalkozik e kérdéssel, ami különösen meglepő, mivel az LNG központi szerepet játszik a geopolitika mai kérdéseiben. Az Egyesült Államok az LNG elsődleges szállítója lett, jelentősen megváltoztatva az erőviszonyokat a globális energiapiacra. Ha figyelmen kívül hagyjuk ezt a valóságot, azt kockáztatjuk, hogy elveszítjük az európai versenyképesség és energiafüggetlenség egyik létfontosságú eszközét.

Az EU-nak átfogó stratégiára van szüksége az LNG-import infrastruktúrájának bővítésére, hosszú távú szállítási szerződések megkötésére megbízható partnerekkel, például az Egyesült Államokkal, és fel kell számolnia a belső gáztermelés akadályait, beleértve a hidraulikus rétegrepszést is. Bőséges és megfizethető földgázellátás nélkül az európai ipar továbbra is jelentős versenyhátrányba kerül. Ezért bátran ki kell jelentenünk, hogy egy napon, amikor ez megvalósítható és helyénvaló, újra kell kezdenünk a gázimportot Oroszországból, amely a világ gáztartalékainak egyötödével rendelkezik, közvetlenül az EU határán. Ha megfizethető energiát akarunk gazdaságunk versenyképességének növelése érdekében, akkor majd egy másik Oroszországból kell gázt importálnunk. Sajnos a jelentés nem foglalkozik e kérdéssel.

A klímapolitika-központúság agyonnyomja a versenyképességet

A jelentés alapvetően hibás, mert a dekarbonizáció felgyorsítására összpontosít, és úgy állítja be, mintha ez lenne a versenyképesség felé vezető út. Draghi úr azt állítja, hogy „a szén-dioxid-mentesítés elősegíti a villamosenergia-termelés elmozdítását a tiszta, biztonságos és olcsó energiaforrások felé”. Az elmúlt évtized tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy az agresszív dekarbonizációs politika éppen az ellenkező következménnyel járt: megemelte az európai ipar és a háztartások energiaköltségeit, és ezt maga Mario Draghi is észrevette. Azt már láttuk, hogy az áram ára két-háromszor magasabb, mint az Egyesült Államokban, a földgáz ára pedig még hátrányosabb, négy-öttször magasabb.

Ironikus módon a Draghi-jelentés közvetve elismeri a klímapolitika európai versenyképességre gyakorolt káros hatását. Az EKB volt elnöke elismeri: *„Ha Európa nem tud termelékenyebbé válni, kénytelenek leszünk választani. Nem leszünk képesek egyszerre az új technológiák vezetőjévé, a klímafelelősség jelzőfényévé és független globális szereplővé válni. Nem fogjuk tudni finanszírozni a társadalmi modellünket. Vissza kell fogni ambícióink egy részét, ha nem az összeset. [...] Eljutottunk arra a pontra, ahol cselekvés nélkül vagy a jólétünket, vagy a környezetünket vagy a szabadságunkat kell veszélyeztetnünk.”*

A szabadságnak, az elnyomás szorításából mérhetetlen áron kiharcolt értékes kincsnek, az EU világító tornyának kell maradnia. Ez még azzal együtt is igaz, hogy egyes környezeti aktivisták a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésének kikényszerítése érdekében az egyéni szabadság csökkentését szorgalmazzák, ami egyszerre hiábavaló és célszerűtlen javaslat. Morálisan védhetetlen lenne lemondani a jólétről, különösen akkor, ha tudjuk, hogy a vásárlóerő már nem tudja garantálni a jó életminőséget, sőt az európaiak jelentős része számára az egészségügyi ellátást sem.

A Draghi által felvetett harmadik lehetőség, „környezetünk veszélyeztetése” sajnos rosszul van megfogalmazva. Jó közérzetünk megőrzése érdekében nyilvánvalóan kerülnünk kell a környezetszennyezést, tehát óvnunk kell a környezetet. Draghi a klímapolitikára utal, amelyre többször is finoman kritikusan célzásokat tesz. Máshol kifejezetten kijelenti, hogy nem válhatunk „a klímafelelősség jelzőfényévé”. Félreértés ne essék, Draghi tisztában van vele, hogy a világ többi része továbbra is jelentősen növelni fogja kibocsátását, hogy a bőséges és olcsó energiával, azaz fosszilis tüzelőanyagokkal erősítse versenyképességét.

Ez a megkésett és közvetett beismerés csak megerősíti azt, amit évek óta bírálók: az EU egyoldalú versenyfutása a szén-dioxid-mentesítés és az európai klímapolitika felé egyenértékű a jelentős gazdasági hanyatlással, annak szinonimája. A „net zero” rögeszméje irracionális döntésekhez vezetett, például az atomerőművek idő előtti bezárásához vagy a belső égésű motorok betiltásához 2035-ben, a technológiai és gazdasági realitások figyelembevétele nélkül.

Ennek a politikának a költsége több száz milliárd eurót tesz ki évente. Az Európai Központi Bank tanulmánya (2021) szerint az EU klímacéljainak eléréséhez szükséges beruházások összege 2030-ig évi 330 milliárd euró. Mario Draghi ennél is tovább megy, és amellett kardoskodik, hogy évi 700–800 milliárd eurót költsenek el stratégiai céljaira. Ez akkora szabályozási teher, amekkorát az amúgy is legyengült iparunk a nemzetközi versenyben nem tud elviselni. És polgáraink sem, akik már amúgy is olyan súlyos adókkal lettek megterhelve, amelyek veszélybe sodorják vásárlóerejüket és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésüket.

Gondoljunk csak az európai autóipar példájára, ami gazdaságunk büszkesége. Az elektromos járművekre való átállás 2035-ig szóló kötelezettségvállalása óriási kihívást jelent. Ez nemcsak új gyártósorokba való hatalmas beruházást tesz szükségessé, hanem azt is kockáztatja, hogy a belsőégésű motorok ágazatában munkahelyek százezrei szűnnek meg. Mindeközben kínai versenytársaink, akiket nem nehezítenek efféle szabályozási megszorítások, gyorsan megszerzik a piaci részesedést, ahogyan ez a jelentés rávilágít. *„A kínai autógyártók piaci részesedése az elektromos járművek piacán az EU-ban a 2015-ös 5 százalékról 2023-ra csaknem 15 százalékra nőtt, míg az európai autógyártók részesedése az európai elektromos járművek piacán 80 százalékról 60 százalékra csökkent.”* Olaszország – ez egy ország, amivel Mario Draghi tökéletesen tisztában van – éppen most kérte ennek az irreális politikának a felülvizsgálatát.

Az európai klímapolitikát a realizmus égbekiáltó hiánya jellemzi. Optimista technológiai feltételezéseken alapul, mint például a nagyüzemi villamosenergia-tárolás, vagy a zöld hidrogén nagyléptékű előállítása, de ezek még váratnak magukra. Olyan ez, mintha ingatag alapokra építenének kártyavárat. E politika ráadásul figyelmen kívül hagyja a geopolitikai realitásokat. Mivel az EU arra törekszik, hogy csökkentse a szénhidrogénektől való függőségét, ugyanolyan problémás új függőséget hoz létre. Az akkumulátorokhoz és a megújuló energiákhoz nélkülözhetetlen ritkafémek utáni versengés olyan országoktól tesz bennünket függővé, mint a stratégiai erőforrások jelentős részét ellenőrző Kína. Az egyik függőséget csupán egy másikkal helyettesítjük, anélkül, hogy erősítenénk szuverenitásunkat.

E kritika rávilágít arra, hogy az EU erősen függ a külső forrásoktól az energetikai átmenet szempontjából kulcsfontosságú anyagok tekintetében. Stratégiaibb és összehangoltabb megközelítést szorgalmaz az ellátás biztosítására és az ágazat sebezhetőségeinek mérséklésére.

A jelentésben javasolt „közös szén-dioxid-mentesítési és versenyképességi terv” ellentmondásos: az agresszív szén-dioxid-mentesítés aláássa az ipari versenyképességet azáltal, hogy növeli az energiaköltségeket és csökkenti a megbízhatóságot. Ezt a tervet azért javasolják, mert elismeri az „aszimmetrikus dekarbonizáció” kihívását, azaz, hogy az uniós iparágak magasabb beruházási költségekkel és magasabb szén-dioxid-árakkal küzdenek, mint nemzetközi versenytársaik. A bankár által kínált megoldások, mint például a megemelt támogatások és a szén-dioxid-vám mechanizmusa azonban nem megfelelőek az alapvető költséghátrányok ellensúlyozására.

A jelentés azt állítja, hogy *„középtávon a szén-dioxid-mentesítés elősegíti a tiszta, biztonságos és olcsó energiaforrások felé való elmozdulást”* – ezt a kijelentést a Brüsszel-Strasbourg módszerrel folyamatosan ismételtetik.

Megfontoltabb megközelítés lenne a kibocsátáscsökkentés mértékének mérséklése, lehetővé téve a technológiai innováció beérését és a költségek csökkenését. A jelentés azáltal, hogy a 2030-ra kitűzött klímapolitikai célkitűzések betartását és a fellépés felgyorsítását szorgalmazza, az ipar még

fokozottabb leépítésére vezethet. A termelést olyan régiókba helyezhetik át, ahol az energiaköltségek és a szabályozási terhek alacsonyabbak.

Draghi úrnak és az EU döntéshozóinak dönteniük kell a gyors kibocsátás-csökkentés és az ipari versenyképesség között. Gazdasági tévedés azt képzelni, hogy az EU egyszerre képes mindkettőt teljesíteni jelentős támogatásokkal és az iparpolitika révén. Az energiaigényes iparágak versenyképességét előnyben kell részesíteni az önkényes rövid távú kibocsátási célok elérésével szemben.

Nem ismerik a hőt és a lángokat

Az Európai Unió gyors és határozott dekarbonizációt szorgalmazó energiapolitikája nem biztosítja következetesen a szükséges támogatást az energiaintenzív iparágak alkalmazkodásához. E viszály bizonyos iparágak, például az acélipar és a vegyipar kevésbé szigorú szabályozású földrajzi régiókba való áthelyeződéséhez vezetett. Ez a szerencsétlen semmibe vétel az energia alapelvének meg nem értéséből fakad. A politikusok, köztük Mario Draghi, gyakran az elektromosságra helyezik a hangsúlyt, a többit pedig figyelmen kívül hagyják: vagy tudatlanságból, vagy azért, mert rájönnek, hogy minimális befolyásuk van a legjelentősebb végső energiára, a hőre. Vannak, akik tisztában vannak azzal, hogy nincs egyszerű, népszerű megoldás.

A villamos energia az EU energia-végfelhasználásának mindössze 22%-át (a közlekedés 27%-át), a hő pedig körülbelül 50%-át teszi ki. Az atomenergiára és a szélturbinákra vagy a fotovoltaiikus napelemekre összpontosítva a politikusok az energiakérdésnek csak egyötödével foglalkoznak, és figyelmen kívül hagyják a legfontosabb végső energiát: a hőt, a hőenergiát vagy a lángokat. Szinte minden iparág továbbra is hőenergiára fog támaszkodni folyamatai során: a vas- és az acélipar, a kohászat, a cement-, az üveg-, a tégl- és a kerámiaipar, a petrokémiai termékek, az újrahasonosítás, a sörfőzdeák stb. Ugyanez igaz sok olyan szolgáltatásra, amelyek nagy mennyiségű hőt igényelnek, mint például a kórházak vagy az uszodák. A Draghi-jelentés azonban nem említi ezt az igényt, csupán utal az ipar szükségleteire, anélkül, hogy foglalkozna azzal, hogy a szélturbinákból származó villamos energia képtelen mindezeket kielégíteni. Továbbá a vegyipart és a petrokémiai ipart sem említi. Hogyan tudjuk fenntartani a versenyképességet, ha az ilyen létfontosságú ágazatokban egyetlen elemzést sem készítünk, nem is beszélve a hőhasznosítási megoldásokról? Pusztán annyit mondani, hogy a villamos energia ára magas, közhely, ezzel már Günther Oettinger biztos úr által 2010-ben kért első jelentés óta tisztában vagyunk.

Rövid- és középtávon nem valószínű, hogy az előbb említett iparágak és szolgáltatások energiaellátását szolgáló gázt megújuló energiák váltják fel. Ezért a gáz a belátható jövőben is létfontosságú szerepet fog játszani a fűtési alkalmazásokban. A mindenki számára elérhető hőszivattyú illúziója még csak említést sem érdemel, sőt, a jelentés is jól teszi, hogy nem említi. Ezért, annak érdekében, hogy az európaiak ne fázzanak, biztosítanunk kell a gázellátást.

Az EU-nak hatékonyan kell kezelnie a gázellátás biztonságát. Előrelátó geopolitikai energiapolitikát kell kidolgoznia annak biztosítására, hogy 20 év múlva és azután is elegendő mennyiségű gáz álljon rendelkezésünkre. Ennek az eléréséhez éppen az ellentétét kell tennünk, amit az orosz gáz által elvakított Németország tett. A Prodi-bizottság által 2000-ben kidolgozott stratégia energiaellátásunk biztonságának biztosítására egyszerű, ugyanakkor rendkívül áttekinthető volt: diverzifikálni kell az ellátó országokat, valamint az útvonalakat és a szállítási eszközöket [3]. A következő Bizottság és az új Parlament prioritásának ennek kell lennie.

Nem világos, honnan ered az az ajánlás, hogy a gyorsítási intézkedéseket és a vészhelyzeti előírásokat a hőhálózatokra is ki kell terjeszteni. Az 1950-es évekből származó technológiát elsősorban a kommunista országokban alkalmazták, és ezt ma már senki sem tartja életképesnek. Ennek oka a rugalmatlanság és a hőszállító csövek elhelyezéséhez szükséges utcai árokásás óriási költsége. Ha ezt mégis megtennék, az csak szénnel vagy gázzal történhetne, tehát nem felelne meg a megújuló energiák előmozdítását szolgáló célkitűzéseknek. A skandináv országokban

létező fatüzelésű fűtési rendszerek példái olyan sajátos megoldások, amelyeket máshol nem lehet megismételni.

A gyors energiaátmenet mítosza

A Draghi-jelentés – számos uniós dokumentumhoz hasonlóan – állandósítja a 100%-ban megújuló energiarendszerre való gyors és könnyed átállás mítoszáét. E perspektíva figyelmen kívül hagyja a fizika és a közgazdaságtan alapelveit. Az energiaátmenetek bonyolult és hosszadalmas folyamatok, amelyek több évtizeden át ívelnek át. Ezt a tényt egy Ernest Mund professzorral közösen írt cikkemben illusztráltam [4].

A történelem azt tanítja, hogy a fáról a szénre, majd a szénről az olajra való áttérés több mint egy évszázadot ölelt fel. Az új energiaforrás minden esetben kiegészítette a meglévőket, nem pedig en felváltotta azokat. Úgyhogy az elvárás egy még drasztikusabb, néhány évtizeden belüli átmenet megvalósítása iránt túlságosan optimista.

Úgy tűnik, hogy Draghi úr és a brüsszeli-strasbourggi intézmények azt hiszik, hogy a gyors energiaátállást célokkal és szabályozásokkal ki lehet kényszeríteni, és a fizikai és gazdasági realitások figyelmen kívül hagyhatók. De nem szabad elfeledkezni a hatalmas erőforrásigényről, a földhasználatra gyakorolt hatásokról és a modern ipari gazdaságok diffúz és időszakos energiaforrásokkal való ellátását szolgáló rendszerek integrálásának kihívásairól. Azzal, hogy az EU a technológiák és az ellátási láncok kiforrásánál is gyorsabban követi ezt az utat, azt kockáztatja, hogy aláássa saját versenyképességét.

Az efféle átálláshoz kapcsolódó jelentős költségek, valamint az ambiciózus klímapolitikai célok által kevésbé kötött országok kielezett versenye jelentős kihívást jelentenek, amellyel a jelentés nem foglalkozik kellőképpen. Ezen irreális elképzelés kontraproduktív politikát szül. Azáltal, hogy megkíséreljük felgyorsítani az átmenet ütemét, azt kockáztatjuk, hogy destabilizáljuk energiarendszerünket, növeljük a fogyasztói költségeket, és gyengítjük iparunkat. A németországi helyzet az EnergieWendével (amit Draghi jól megfontoltan mellőz) ékes példaként szolgál ezekre a hibákra: a több száz milliárd eurós beruházás ellenére az ország továbbra is erősen függ a széntől és a gáztól, az áramárak pedig a legmagasabbak között vannak az EU-ban.

A jogalkotási infláció terhe

A Mario Draghi-jelentés elismeri, hogy az európai intézményekben dolgozók magukban tudatában vannak annak, hogy az EU jogalkotási tevékenysége a Maastrichti Szerződés elfogadása óta folyamatosan és jelentősen bővül, ami a szabályozások elszaporodásához vezetett. Ez a növekedés részben annak a következménye, hogy az EU válaszokat ad a felmerülő kihívásokra, és arra törekszik, hogy harmonizálja a szabványokat és a politikákat a tagállamok között.

Véleményem szerint azonban – ezt évek óta hangoztatom – ez az Európai Parlamentre ruházott jogalkotási hatalom következménye. A Lisszaboni Szerződés előtt az akkori közgyűlésnek csak a költségvetés felett volt döntési jogköre. Azóta az Unió Tanácsával közös jogalkotói szerepe arra ösztönzi a képviselőket, hogy törvényjavaslatot tegyenek. Brüsszelben és Strasbourgban való jelenlétüket „örleményt a malomba” módon igazolják, és kitartóan kérnek jogalkotási javaslatokat az Európai Bizottságtól, határozati úton. A Bizottságot ez kötelezi, ami szabályozási inflációhoz vezet. A jogszabályok hatalmas mennyisége a vállalkozások és a nemzeti közigazgatások számára is teherre vált.

A jelentés szembeállítja az EU jogalkotási folyamatát az Egyesült Államokéval, megjegyezve, hogy az EU 2019 óta hozzávetőleg 13 000 jogszabályt fogadott el, miközben az Egyesült Államok szövetségi szinten mintegy 3500 törvényt és határozatot fogadott el. Ez az összehasonlítás alátámasztja, hogy az EU-ban valóban van jogalkotási infláció. A jelentés helyesen hangsúlyozza, hogy az EU-ban működő kis- és középvállalkozásokat (kkv-kat) fokozottan érinti ez a jogszabályi infláció. Feltárja, hogy a Bizottság munkaprogramjában szereplő tételek közel 80%-a a kkv-kra

vonatkozik, de az Európai Bizottság jogalkotási javaslatának elfogadása előtt elkészítendő hatásvizsgálatoknak csak körülbelül a fele méri hatékonyan e javaslatok kkv-kra gyakorolt hatását. Ez arra utal, hogy a kkv-kra indokolatlan megfelelési teherterhelés járul, ami fokozza a jogszabályi infláció hatásait. A legutóbbi nyaralásom során találkoztam valakivel, aki egy 60 000 alkalmazottat foglalkoztató, nagyon kicsi, de alapvető ipari alkatrészeket gyártó német családi vállalkozásban dolgozott. Ennek a személynek az a szerepe, hogy tanácsot adjon a főnöknek, vajon előnyösebb-e pénzbírságot fizetni ahelyett, hogy megfeleljenek bizonyos összetett, a fenntartható fejlődésre vonatkozó európai előírásoknak.

A bürokrácia terheinek enyhítése érdekében a jelentés azt javasolja, hogy a Bizottság legyen „visszafogottabb” a politikai döntéshozatal során, és egy új, az egyszerűsítésért felelős, a közösségi vívmányok racionalizálására irányuló erőfeszítések élére álló alelnök kinevezését ajánlja a Bizottságnak. Egységes módszertan elfogadását is támogatja az új szabályozási javaslatok hatásainak és költségeinek számszerűsítésére. Ez egy dicséretes megközelítés a szükségtelen szabályozás megszüntetésére, de nem ez az első eset, hogy efféle javaslatokat tesznek az asztalra. Emlékszem, a 2000-es évek elején a Bizottság ígéretet tett arra, hogy felülvizsgál minden elavultnak tűnő jogszabályt, de azóta a listához továbbiak adódtak.

A jelentés a szubszidiaritás elvének szigorúbb alkalmazását is támogatja. Ez Jacques Delors dédelgetett koncepciója volt, amely meghatározza a döntéshozatal optimális szintjét, és azt javasolja, hogy azokra a területekre összpontosítsanak, ahol az EU a legnagyobb értéket nyújtja. A jelentésben másutt viszont a kollektív döntéshozatalt támogatja (beleértve a gázvásárlást és az egyenlő célok előírását minden tagállam számára).

Ezek a javaslatok igen kívánatosak, de nehezen látom be, hogyan érhetjük el ezt a nagyon is szükséges célt, miközben továbbra is önkényesen akarnak kötelező érvényű célokat kitűzni az üzleti világra.

A régi keynesi receptek visszatérése

Draghi a versenyképességi kihívásokkal szembeállítva a zöld technológiákba való kiterjedt állami beavatkozás hagyományos módszereihez folyamodik, dacolva a piaci jelzésekkel és a gazdasági hatékonysággal. Ez a megközelítés semmibe veszi azt a tényt, hogy az innováció és a versenyképesség magánvállalkozásokból születik, nem pedig bürokratikus rendszerekből.

Draghi jelentése a köz- és magánberuházások jelentős növelését szorgalmazza, hogy megvalósítsa elképzelését a gyors szén-dioxid-mentesítésről és az ipari átalakulásról. A jelentésében felvázolt célok eléréséhez szükséges beruházást az EU GDP-jének évi 4,4%-4,7% közötti hányadára becsüli, ami az összes szakpolitika (nem csak az energia) tekintetében elképesztően nagy: évi 750–800 milliárd euró.

A tőke ilyen mértékű újraelosztása, amit a kormányzati politika, nem pedig a piaci dinamika működtet, súlyos gazdasági torzulások és hibás befektetések kockázatát jelenti. A jelentés elismeri, hogy „a magánszektorban állami támogatásra lesz szüksége a terv finanszírozásához”, ami azt jelenti, hogy jelentős adófizetői támogatásra lesz szükség. Támogatja a „közvetlen állami befektetések mellett a magánberuházásokat ösztönző adókedvezményeket”. Ez a stratégia megismétli a felülről lefelé irányuló iparpolitika sikertelen modelljét, ahelyett, hogy a piaci erőknél és a magánszektor innovációjának adna felhatalmazást.

A versenyképesség elérésének hatékonyabb útja lenne az EU megemelkedett energiaköltségeinek és szabályozási terheinek a csökkentése, ami egyúttal lehetővé tenné a piacok számára, hogy a beruházásokat az általuk gazdaságilag legélhetősebbnek tartott technológiák és üzleti modellek felé tereljék. A jelentés „az összes rendelkezésre álló megoldást technológiásan megközelítéssel kívánja alkalmazni”, de szakpolitikai ajánlásai és az európai intézmények eddigi eredményei ellentmondanak ennek az állításnak.

A hatalmas állami kiadások és támogatások helyett a döntéshozóknak a stabil és minimalista szabályozási környezet kialakítására, az innováció akadályainak felszámolására és a különböző energiatechnológiák számára egyenlő versenyfeltételek megteremtésére kell koncentrálniuk. Különösen aggasztó a jelentés azon javaslata, hogy „válasszák szét a megújuló és az atomenergia díjazását a fosszilis energiatermeléstől”, mivel ez torzítaná a piaci árjelzéseket, és állandó támogatásokat tenne szükségessé.

Draghi úr elképzelése az állam még nagyobb bevonását vonná maga után a tőkeallokációban és az ipari tervezésben, ami a lehető legrosszabb megközelítés az EU elmaradott termelékenységének és versenyképességének fokozására. A Draghi-jelentés energiapolitikai ajánlásai az EU versenyképességének növelésére irányuló kinyilvánított célja ellenére veszélyeztetik az európai ipar versenyképességét, különösen az energiaintenzív ágazatokban. A jelentés elismeri, hogy az energiaintenzív iparágak termelése 2021 óta a magas energiaköltségek miatt már 10–15%-kal csökkent. Mégis támogatja a költségnövekedést okozó politikák végrehajtására irányuló erőfeszítések fokozását.

Ez a beavatkozási stratégia azzal a kockázattal jár, hogy súlyosbítja az energiapiac meglévő torzulásait. A megújuló energiáknak odaítélt jelentős támogatások már destabilizálták az európai villamosenergia-hálózatot, és időszakosságuk miatt paradox módon megnövelték a CO₂-kibocsátást. Ha továbbra is ezen az úton haladunk, akkor az európai ipart kettős büntetésre ítéljük: magas energiaköltségekre és veszélyeztetett megbízhatóságra.

A történelem azonban megmutatta, hogy az energiaszektorba való állami beavatkozásnak korlátai vannak. Figyelmeztetésül szolgálhat az olyan projektek jelentős kudarca, mint a Desertec, aminek a célja az volt, hogy az EU-t a Szaharából lássák el napenergiával, vagy a 2009-ben kitűzött cél, hogy 2020-ra a szállításban 10% legyen a bioüzemanyag-fogyasztás aránya. Ezek az „ambiciózusnak, de realitásnak” minősített, több milliárd eurónyi közpénzből támogatott projektek csak csalódást és pazarlást okoztak. Draghi mégis a tét emelését javasolja. A bankár egy „európai szuverenitási alap” létrehozását ajánlja a zöldátmenet finanszírozására. Figyelmen kívül hagyja azt aényt, hogy a valódi szuverenitás szilárd gazdasági alapokra épül, nem pedig támogatásokra. Az EU-nak bőséges, megfizethető energiára van szüksége versenyképességének helyreállításához, nem pedig egy újabb újraelosztási mechanizmusra, ami csak növeli az államadósságot.

BRICS? Nem is hallott róla!

A jelentés nem tesz említést a feltörekvő gazdaságok BRICS-csoportjáról – Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika –, amely 2024 januárjában három arab nemzettel (Szaúd-Arábia, Egyesült Arab Emírségek és Egyiptom), az Iráni Iszlám Köztársasággal és Etiópiával bővült. Ez a hiányosság különösen szembetűnő, tekintve, hogy a BRICS-országok növekvő gazdasági és geopolitikai befolyásra tettek szert, és az EU-hoz képest eltérő növekedési stratégiákat követnek.

Ők birtokolják a világ kőolajkészletének 40%-át, a világ földgázkészletének 50%-át, a világ szénkészletének 40%-át, és a világ szénkészletének 72%-át fogyasztják. Következésképpen a BRICS-országok a globális CO₂-kibocsátás 50,3%-ához járulnak hozzá, míg az OECD részesedése csak 33,7%. Draghi nem foglalkozik ezzel a rideg, az EU korlátozott befolyására rávilágító valósággal, annál is inkább, mert az EU csak a globális CO₂-kibocsátás 7%-ához járul hozzá. Érdemes megjegyezni, hogy a jelentés alig említi az atomenergiát, annak ellenére, hogy Etiópia az egyetlen BRICS-ország, amely nem rendelkezik atomprogrammal, vagy még nem kezdeményezett ilyet.

Míg Draghi jelentése az innovációt, a szén-dioxid-mentesítést és az EU stratégiai önállóságát hangsúlyozza, a BRICS-országok következetesen a gyors gazdasági növekedést és a fenntartható fejlődést helyezik előtérbe. Ez a növekedésközpontú modell elősegítette, hogy az olyan országok, mint Kína és India lenyűgöző GDP-növekedést érjenek el az elmúlt néhány évtizedben, és ezáltal milliókat emeljenek ki a szegénységből.

A BRICS-stratégia sarokkövei a hatalmas infrastrukturális beruházások, az exportvezérelt növekedés és a gyakran állami irányítású iparpolitika. A környezeti megfontolás és a kibocsátás-csökkentés jellemzően másodlagos. Talán csak illúzió, hogy az EU-t siettetni akarják, hogy egyedül rohanjon a versenyképesség elvesztéséhez vezető dekarbonizáció felé. Ez éles ellentétben áll Draghi és von der Leyen EU-víziójával, amely a dekarbonizációt és a fenntarthatóságot helyezi előtérbe.

Ezenkívül a BRICS-országok kisebb hangsúlyt fektettek a technológiai szuverenitásra, ehelyett kihasználják nagy belső piacukat és az alacsonyabb költségeket a külföldi befektetések és technológiatranszferek vonzására. Ez is eltér Draghi EU-függőség csökkentésére és a belső innováció ösztönzésére irányuló törekvéseitől.

Azáltal, hogy figyelmen kívül hagyja a BRICS-modellt, Draghi elszalasztja a stratégiák összehasonlításának lehetőségét. Azzal, hogy az EU a fenntarthatóságra helyezi a hangsúlyt, a pusztán gazdasági növekedés terén hátrányba kerül. A jelentés feltárhatta volna, hogyan lehet egyensúlyt teremteni a növekedési követelmények és egyéb prioritások között.

Ezen túlmenően, mivel a BRICS-országok kiterjesztik együttműködésüket, és kihívást jelenthetnek a nyugati gazdasági rend számára, az EU versenyképességi stratégiájának figyelembe kell vennie ezt a változó geopolitikai körülményt. A csoport új fejlesztési bankjának létrehozása és a dollártalanításról folytatott megbeszélések olyan hosszú távú kockázatokat jelentenek az EU gazdasági befolyása szempontjából, amelyek megfontolást igényelnek.

Sürgősen szükség van egy demokratikus energiavítára

Hiányosságai ellenére a Draghi-jelentés elismerést érdemel, mert rávilágított az európai energiapolitika ellentmondásaira. Mivel az egyik hatóság bírálja az energiaárak növekedésre gyakorolt hatását, most az európai intézmények feladata, hogy átfogó demokratikus vitát kezdeményezzenek ezekről a sarkalatos jövőbeli kérdésekről, szakítva a politikai korrektséggel. Egy sokszínűbb Európai Parlament képes elősegíteni egy ilyen vitát, amennyiben nem ragaszkodik az elmúlt évtizedben követett politikai normáihoz.

Ennek a vitának tényeken kell alapulnia, nem szlogeneken, és nem csak szakértőket és politikusokat kell bevonnia, hanem polgárokat és az ipart is. Az utóbbiak, ha összeszedik bátorságukat, hogy nyilvánosan hangot adjanak valódi véleményüknek, élre állnak a döntések következményeit illetően. Minden energetikai lehetőséget előítéletek nélkül kell megvizsgálni, beleértve a jelenleg politikailag inkorrektnek ítélteteket is, mint például az atomenergia vagy a szénhidrogének. Ez elengedhetetlen előfeltétele az EU energia-rencházásának.

Noha a Draghi-jelentés számos releváns észrevételt tesz, úgy tűnik, hogy olyan ideológiai korlátok közé van szorítva, amelyek korlátozzák az energetikai diskurzust Brüsszelben, Strasbourgban és nyilvánvalóan Frankfurtban is. A jelentés kitart amellett, hogy a versenyképesség szűklátókörű nézetét támogatja, amely elérhetetlen klímacélokra összpontosít, figyelmen kívül hagyva az energiabiztonságot és a gazdasági jólétet. Úgy tűnik, hogy ez elszigeteli az EU-t a BRICS-országok és más előrelátó nemzetek, köztük néhány OECD-ország által vezetett jóléti versenytől is.

Az EU-nak ésszerű energiapolitikára van szüksége, amely olyan kiegyensúlyozott energiaválasztékon alapul, amely magában foglalja az atomenergiát, a földgázt és az arra érett, nem támogatott megújuló energiaforrásokat. Kulcsfontosságú, hogy felhagyjon a szénhidrogének becsmérlésével, és elismerje létfontosságú szerepüket a hőellátásban az elkövetkező évtizedek során. Ideje eltérni a túlzott klímaközpontúságtól, és visszatérni az energia pragmatikus megközelítéséhez. Versenyképességünk, függetlenségünk és végső soron szabadságunk is ezen múlik.

Az EU rendelkezik mindazokkal a szellemi, technológiai és ipari erőforrásokkal, amelyekkel képes megbirkózni a 21. század energetikai kihívásaival. Ehhez azonban újra fel kell fedeznie az innováció és a pragmatizmus szellemét, amely egykor naggyá tette. Fel kell hagynia a túlzott büntudattal a klímafelelősség miatt, és újra be kell indítania a valódi energiarenszánzsra való törekvést.

Ez az újjászületés azt jelenti, hogy visszatérünk az EU létrehozásának alapjaihoz: a bőséges, megbízható és megfizethető energiához, ami jólétünk alapja. Ez azt jelenti, hogy az ideológia és az érzelmek helyett a tudományt és a technológiát helyezük vissza döntéseink középpontjába. Ez azt jelenti, hogy helyre kell állítani az egyensúlyt a jogos környezeti aggályok és a gazdasági és társadalmi fejlődés követelményei között.

Az EU energetikai jövője nem a Draghi-jelentés által propagált irreális zöld projektekre, hanem a világban elfoglalt helyünk reális és ambiciózus víziójára épül. Itt az ideje, hogy vezetőink, kezdve Mario Draghival, felismerjék ezt, mielőtt túl késő lenne.

Az energetikai pragmatizmushoz való visszatérés szükségessége

Bár ez a jelentés nem foglalkozik teljes mélységében az EU bonyolult energetikai kihívásaival, rávilágít olyan akadályokra, amelyeket jelentős paradigmaváltás nélkül nem lehet leküzdeni. Legfőbb ideje, hogy az EU visszatérjen az energiapolitika pragmatikus megközelítéséhez. A Draghi-jelentés energiakérdéseinek kezelési módja aggasztó mértékben elrugaszkodott a kémiai, fizikai, gazdasági és geopolitikai valóságtól. A megújuló energiaforrásokon és a villamosításon keresztül történő gyors szén-dioxid-mentesítésről, mint a versenyképességhez vezető útról szóló víziója figyelmen kívül hagyja a költségeket. A 750 és 800 milliárd euró közötti éves kiadás jóváhagyása az állami beavatkozásba vetett hitet tükrözi, ami nem meglepő.

A versenyképesség fokozásának óvatosabb megközelítése az EU számára azt jelentené, hogy a változatos és megfizethető energiaellátás biztosítására kell összpontosítani, előre meghatározott kizárások nélkül – beleértve a fosszilis tüzelőanyagokat, a nukleáris és a megújuló energiaforrásokat. Ez lehetővé tenné, hogy a piaci erők a központosított tervezés helyett fenntartható ütemben hajtsák végre az energiaátállást. A kommunista tervezés és a brüsszeli-strasbourggi tervezés között nehéz különbséget tenni. Az önkényes rövid távú kibocsátási célok teljesítése helyett az energiaköltségek csökkentésének és az ellátásbiztonság biztosításának kell elsőbbséget kapnia.

Mario Draghi helyesen ismeri fel az iparpolitika – különösen az energiapolitika – csődjét, de nem értette meg, hogy az EU-nak alapvetően újjá kell formálnia klíma- és energiapolitikáját ahhoz, hogy visszanyerje ipari versenyképességét. Hiba olyasmit mondani, hogy választanunk kell a szabadság, a jólét és a klímapolitika között, anélkül, hogy elismernénk, hogy e legutóbbi vezetett az általa is megfigyelt szomorú következményhez.

A Draghi-jelentés által javasolt sikertelen állami támogatás jelentős megnövelése a folyamatos gazdasági stagnálás és iparleépülés receptje.

Európa új vezetőinek – a Bizottságnak és az Európai Parlamentnek – a pragmatizmust és az energiadiverzifikációt kell előnyben részesíteniük a merev környezeti politikákkal szemben, ha valóban a kontinens globális versenyképességét akarják erősíteni.

- Olaj és gáz: Alapvető fontosságú annak elismerése, hogy az olajat és a gázt nem lehet semmibe venni. Az olaj és a gáz az elkövetkező évtizedekben – óhajainktól függetlenül – energiámixünk pillérei maradnak. Úgy tűnik, Draghi nem vesz tudomást a kőolajról, miközben elismeri a földgáz bizonyos szerepét. Megbélyegzésük helyett arra kell törekednünk, hogy az EU-n belül állítsuk elő őket, optimalizáljuk felhasználásukat, és olyan technológiákat fejlesszünk ki, amelyek mérséklék környezeti hatásukat.

- Nukleáris energia: Ugyanez vonatkozik az atomenergiára is, ami nagyrészt hiányzik ebből a jelentésből, pedig ez a BRICS-országok stratégiája az EU leuralására.
- Megújuló energia: A szél- és napenergiának megvan a maga helye energiámixünkben, de fejlesztésüket a gazdasági racionalitásnak kell vezérelnie, nem pedig ideológiának vagy politikailag diktált célkitűzéseknek. Ez azt jelenti, hogy véget kell vetni a hatalmas támogatásoknak, ott kell alkalmazni őket, ahol a leghatékonyabbak, és el kell hagyni azokat a célokat, amelyek inkább irreálisak, mint „ambiciózusak és reálisak”.
- Energiahatékonyság: Draghi nem említi az energiahatékonyságot vagy az energiatakarékosságot, ami helyénvaló, hiszen ezek a versenyképesség magától értetődő előfeltételei. Ésszerű energiafelhasználás nélkül a versenyképesség elérhetetlen. Bár ez egy hatékony eszköz versenyképességünk javítására, végső soron a fogyasztók felelőssége, nem a politikusoké. Az energiamegtakarítások kikényszerítését célzó politikai intézkedések pusztán a fogyasztókat büntető bürokratikus korlátokat írnak elő, értelmetlen munkamennyiséget teremtenek a nemzeti és nemzetek feletti közigazgatások számára, és valószínűleg többre kerülnek, mint amennyit hoznak.
- Innováció: Az EU-nak vissza kell szereznie vezető szerepét az energetikai innováció terén. Ez az alap- és alkalmazott kutatások fokozottabb támogatását teszi szükségessé, nem pedig politikailag meghatározott projektek finanszírozását. Az Európai Bizottság által finanszírozott kutatási projektek témáit többé nem szabad a politikának diktálnia. Nem csoda, hogy lemaradunk az Egyesült Államok mögött, amire a Draghi-jelentés is rámutat. Ha az EU szabadon hagyja a kutatókat, visszanyerheti vezető pozícióját az energetikai innováció terén. Ehhez az alap- és alkalmazott kutatások fokozottabb támogatása, a működési alapok és a kutatók támogatása szükséges, nem pedig projektfinanszírozás.

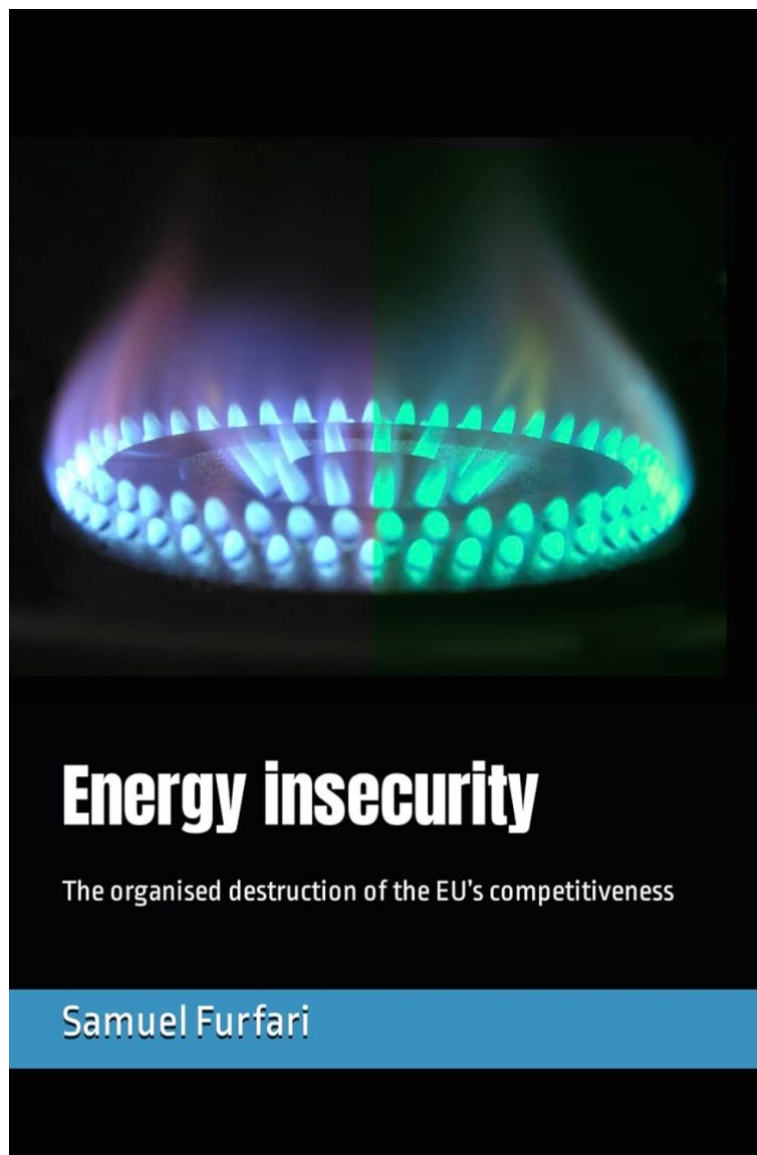
Végső soron ezen múlik versenyképességünk, függetlenségünk és szabadságunk is. A zöldideológia veszélyt jelent értékeinkre, jólétünkre, sőt szabadságunkra is, ahogy Mario Draghi maga is mondja. Sajnálatos módon ez a jelentés csak erősíti azt a veszedelmes tendenciát, amit az „EU versenyképességének szervezett lerombolása” alcímű legutóbbi könyvemben elítéltem.

Sürgősen vissza kell térnünk az EU 1955-ös alapító atyáinak hitvallásához: bőséges és megfizethető energia nélkül az EU-nak nincs jövője.

Samuel Furfari

Irodalom

1. Mario Draghi: The future of European competitiveness. Part A | A competitiveness strategy for Europe, https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en)
2. Samuel Furfari, The hydrogen illusion, KDP, 2022, <https://www.amazon.fr/dp/B08KQ58NYH>
3. European Commission, ‘Towards a European strategy for the security of energy supply’, 29 November 2000, COM (2000) 769 final
4. Furfari, S., Mund, E. Is the European green deal achievable? Eur. Phys. J. Plus 136, 1101 (2021). <https://doi.org/10.1140/epjp/s13360-021-02075-7>

**A szerző legutóbbi könyve:
ENERGY INSECURITY.
THE ORGANISED DESTRUCTION OF THE EU'S COMPETITIVENESS
(Energia-bizonytalanság. Az EU versenyképességének szervezett szétverése)
Angol, olasz és francia nyelven is elérhető**

A tanulmány az eredeti angol változat mellett (<https://clintel.org/wp-content/uploads/2024/09/Draghi-report-v4.pdf>) elérhető franciául (<https://www.science-climat-energie.be/2024/09/13/le-rapport-draghi-une-vision-erronee-de-lavenir-energetique-de-lue/>) és olaszul is. A fenti magyar fordítás az angol változat alapján, a francia figyelembevételével készült. Készítette: Professzorok Batthyány Köre energia-munkacsoportja, Szarka László Csaba munkacsoport-elnök vezetésével. A magyar változat elérhetősége: https://pbk.info.hu/wp-content/uploads/2024/09/2024_09_23_FURFARI_ON_DRAGHI_HUNc.pdf ; <https://pbk.info.hu/energetika-es-klimapolitika/>

2024. szeptember 24.